

Vejdirektoratet

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V
Telefon +45 7221 8800
info@trafikstyrelsen.dk
www.trafikstyrelsen.dk

Dato: 29-01-2025
Sagsnr.: 2024-179124
Sagsbehandler: TMSJ

Afgørelse om fravigelse for levestedbeskyttelsen for delprojekt ved Krudals Å

Vejdirektoratet har den 12. august 2024 ansøgt om tilladelse til opgradering af rute 26: Hanstholm-Sallingsund. Projektet består af en række delprojekter som er behandlet i en miljøkonsekvensrapport. Et af delprojekterne medfører påvirkning på bilag IV-arten Birkemus og Vejdirektoratet har i denne sammenhæng anmodet om en fravigelse.

Baggrund

Folketinget har med den politiske aftale *Infrastrukturplan 2035* af 28. juni 2021 besluttet at gennemføre en miljøvurdering af kapacitetsforbedringer på den nordlige del af Rute 26 mellem Hanstholm og Sallingsund. Projektet forventes at blive etableret i perioden 2026 til 2029.

I miljøkonsekvensrapporten er der foretaget vurderinger af en række delprojekter på strækningen i form af vejlukninger, ombygninger af udvalgte eksisterende kryds, etablering af cykelstier, overhalingsspor og faunapassage. Til sammen medvirker delprojekterne til en opgradering af Rute 26.

Trafikstyrelsen er myndighed for behandling af sager om vurdering af virkning på miljøet i forbindelse med statslige vejprojekter, jf. kapitel 2 a i vejloven¹. Vejdirektoratet har som bygherre anmodet om, at projektet undergår en frivillig miljøkonsekvensvurdering jf. § 17 b, stk. 3 i vejloven.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at birkemus kan blive væsentligt påvirket ved gennemførelse af projektet, som følge af arealinddragelse. Projektet omfatter permanent inddragelse af et areal, der udgør yngle- og rasteområde for birkemus. Derfor har Vejdirektoratet anmodet om fravigelse iht. § 9 i bekendtgørelse nr. 469 af 08/05/2024 om overvågning, samordnet procedure og offentliggørelse ved vurdering af virkning på miljøet (VVM) samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter.

---

¹ LBK nr. 435 af 24/04/2024, Bekendtgørelse af lov om offentlige veje m.v.

Delprojekt ved Krudals Å

For at sammenbinde Sundby og Skjoldborg med Thisted planlægges enkeltrettede cykelstier på strækningen fra den eksisterende stitunnel syd for Thisted og frem til Skjoldborg. Sydøst for Næstrupvej krydser Rute 26 Krudals Å.

Figur 1: Delprojektet ved Krudals Å. De yderste røde streger viser de planlagte skråningsanlæg.

Her er det ønsket at opgradere den eksisterende rørunderføring af Krudals Å til en faunapassage til birkemus, men også egnet til semi-akvatiske arter som odder og bæver. Anlæggelsen af ny faunapassage og de to cykelstier vil medføre arbejder på og udvidelse af de eksisterende vejskråninger og derfor fjernes yngle- og rasteområdet.

Birkemusen

I håndbogen om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV² fremgår det, at birkemusen findes i spredte bestande i det nordvestlige og sydlige Jylland. Det er ikke muligt at estimere bestandsudviklingen, men på grund af fragmentering og opdyrkning af potentielle levesteder vurderes den at være i tilbagegang. Birkemus forekommer i åbent terræn som fugtige enge, afgræssede skrænter, heder og ekstensivt dyrkede marker, men også

² https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_500-599/SR520.pdf

blandingsskov. Man bør derfor være særlig opmærksom på tilstedeværelsen af birkemus i forbindelse med anlægsarbejde, som kan påvirke disse habitater.

Birkemusens reproduktion er lav sammenlignet med andre mus. Parringsæsonen starter i midten af maj og varer ca. 3 uger, hvorefter et kuld med 3-8 unger fødes i juni-august i underjordiske ynglereder. I oktober-november går birkemusen i en vinterdvale indtil april-maj. Under vinterdvalen har den brug for et tørt og frostfrit område. De underjordiske overvintringsreder er ofte placeret i ca. 20-40 cm dybde.

Det formodes, at birkemusen benytter særligt ådale, levende hegn, jorddiger, skovbryn og andre udyrkede arealer som spredningskorridorer. Forstyrrelser eller ødelæggelser af levesteder er den væsentligste trussel mod birkemusen. Derfor bør spredningskorridorer mellem eksisterende populationer tilstræbes, da begivenheder som fx pløjning og udjævning af skrænter kan have negative konsekvenser for en lokal population, der har yngle- og overvintringsreder på lokaliteten uden muligheder for at flygte til et nærliggende egnet habitat. Især yngle- og overvintringsreder er særligt udsatte, da individer ikke i samme grad har mulighed for at flytte til et nyt område under hhv. reproduktionsperioden og vinterdvalen.

Ifølge forvaltningsplanen for birkemus³ foreligger der ingen konkrete eller veldokumenterede erfaringer og metoder med at forbedre, afværge eller kompensere for tab af levesteder eller individer. Det vides ikke om fx anlæg af erstatningslevesteder kan kompensere for eventuelle anlægsarbejder eller lignende forstyrrelser i birkemusens leveområder, og i så fald hvilken afstand til det oprindelige levested, det nye område må etableres for at sikre overflytning af individer. Det er heller ikke dokumenteret om etablering af spredningskorridorer kan facilitere spredning mellem leveområder. Kendte levesteder bør derfor prioriteres, for eksempel ved at forhindre tilgroning, dræning og grøftegravning. opsplittning og indskrænkning af kendte leveområder undgås, da populationen risikerer at blive for små eller afsondrede til, at der kan opretholdes en levedygtig population.

Birkemusen forventes altså at være særlig følsom over for forstyrrelser og ødelæggelser af både fugtige arealer med fourageringsmuligheder og dens yngle- og overvintringsreder. Det må forventes, at forstyrrelser nær reden, især under vinterdvale, kan være fatale for birkemusen.

Birkemusen er et af Danmarks mest sjældne pattedyr og den eneste repræsentant for hoppemusfamilien i landet. Den er i dag truet overalt i sit europæiske udbredelsesområde, fordi der er sket en fragmentering og forringelse af dens levesteder i form af opdyrkning og tilgroning. Birkemusen er blevet rødlistevurderet af Danmarks Miljøundersøgelser i 2010.

Birkemusen er beskyttet af:

- Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning (Lovbekendtgørelse nr. 639 af den 26. maj 2023)
- Habitatdirektivet (Direktivet for bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter)
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (Lovbekendtgørelse nr. 927 af den 28. juni 2024)
- Skovloven (Lovbekendtgørelse nr. 690 af den 26. maj 2023)

³ <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2013/birkemusen.pdf>

- Artsfredningsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 521 af den 25. marts 2021)
- Museumsloven (Lovbekendtgørelse nr. 358 af den 8. april 2014)
- Bern-konventionen (Konventionen om beskyttelse af Europas vilde dyr og planter, samt naturlige levesteder)

Den overordnede målsætning i forvaltningsplanen er at opnå en gunstig bevaringsstatus for arten. anbefalinger til generelle forbedringer er følgende tiltag, som kan følges op med overvågning af arten på de steder, den forekommer:

- Skånsomt forhindre tilgroning af ferske enge og heder.
- Undgå dræning og grøftegravning på fugtige arealer.
- Bevare små, lave vandløb og deres nærmeste omgivelser.
- Beskytte, skabe eller genskabe overdrev, skrænter og diger.
- Genoprette fugtige og våde områder.
- Skabe dialog med henblik på mere ekstensiv dyrkning af landbrugsarealer med birkemus.

Forekomst i projektområdet

Der er i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen gennemført en kortlægning af naturen i en undersøgelseskorridor. På baggrund af besigtigelsen er der registreret birkemus på ni opsatte kamera fordelt på fire lokaliteter, hhv. to diger i Skjoldborg og to lokaliteter ved Krudals Å syd for Næstrup. Det planlagte delprojekt ved Skjoldborg er efterfølgende taget ud af projektet og dermed omfatter fravigelsen udelukkende projektet ved Krudals Å.

I forbindelse med undersøgelsen konkluderes det, at der ved Krudals Å er tale om et større levested for birkemus. Det er ikke muligt at sige, hvordan yngle- og overvintringsstederne er fordelt i området, men det formodes, at vejskrænten på begge sider af Rute 26 udgør yngle- og rasteområder, herunder overvintringssted for birkemus.

Figur 2: Viser undersøgelseslokaliteten ved Krudals Å. Prikkerne markerer placeringen af opsatte kamerafælder på hver side af den eksisterende vej.

Vejskrænterne udsættes for en omfattende forstyrrelse, i det vejen skal udvides med cykelsti til begge sider. Der er valgt at fokusere på etablering af erstatningsarealer på sydøst siden af den eksisterende vej.

Figur 3: Oversigtskort over kompenserende tiltag. Den blå polygon viser arealet, hvor omdrift og dræning skal ophøre. Grøn polygon viser arealet, hvor der bør etableres buske eller levende hegn. Gul linje viser hvor der skal etableres nyt dige. Pink polygon viser det areal, hvor der skal sikres udyrket areal ved tinglysning af servitutter eller anden tilsvarende løsning. Hvid polygon viser arealet under tilgroning, som bør ryddes for træer og buske. Orange linje er den eksisterende beskyttede sten- og jorddiger.

Afgørelse

Trafikstyrelsen vurderer, at fravigelsen ikke vil være til skade for opretholdelsen eller genopretningen af en gunstig bevaringsstatus for arten i det naturlige udbredelsesområde, hvis de fastsatte vilkår følges. Styrelsen vurderer, at vilkårene med stor sandsynlighed og med en stor overbevisning ud fra forelæggende viden, kan sikre alternative områder for arten under anlægsfasen, kan styrke spredningsmuligheder for arten, som følge af etablering af ny faunapassage, samt øge arealet af det samlede levested med fouragerings-, yngle- og overvintringslokaliteter.

Det vurderes, at det ikke er nødvendigt at ansøge om fravigelse fra individbeskyttelse hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), da det er en formodning, at der er tale om én samlet population, og ikke delpopulationer, på hver side af vejen som formodes at krydse vejen jævnlige. Denne vurdering er foretaget i samarbejde med daværende Miljøstyrelsen, nu SGAV.

Vejdirektoratet skal efter projektets afslutning rapportere til Trafikstyrelsen, hvordan fravigelsen er udnyttet.

Vejdirektoratet skal varetage overvågningen, der er fastsat som vilkår, og skal selv indhente alle relevante oplysninger til brug for overvågningen. Vejdirektoratet skal ligeledes løbende indberette overvågningens resultater til Trafikstyrelsen.

Regelgrundlag og begrundelse

Trafikstyrelsen kan i henhold til bekendtgørelse nr. 469 af 08/05/2024 § 8, stk. 1, nr. 1 ikke give tilladelse, dispensation, godkendelse m.v. til et projekt, hvis det ansøgte, kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet) bilag IV, litra a).

Trafikstyrelsen kan meddele fravigelse efter bekendtgørelse nr. 469 af 08/05/2024 § 9, da der ikke foreligger et tilfredsstillende alternativ, og da fravigelsen ikke hindrer, at den pågældende bestands bevaringsstatus opretholdes i dens naturlige udbredelsesområde. Fravigelsen sker, da det ansøgte har til formål, at sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.

Tilfredsstillende alternativer

På baggrund af sagens oplysninger vurderer Trafikstyrelsen, at det ikke er muligt at realisere projektet, uden at inddrage birkemusens habitat ved Krudals Å. Da cykelstien skal placeres ved den eksisterende vej, og da faunapassagen skal etableres tæt ved åen, er projektet geografisk bundet til den givne lokalitet. Flere løsningsmodeller har været undersøgt, men disse vurderes at have større miljømæssige konsekvenser, samt ikke at være realiserbare grundet trafikafvikling og sikkerhedsmæssige årsager.

Bevarelse af artens bevaringsstatus i det naturlige udbredelsesområde

Birkemus er vidt udbredt i det meste af Thy, og er ud fra bygherres undersøgelser og vurderinger udbredt i det meste af ådalen omkring Krudals Å. Arten er observeret på begge side af vejen som krydser Krudals Å og det vurderes, at arten i dag krydser vejen. Med de fastsatte vilkår sikres artens fortsatte mulighed for at sprede sig i området, og med etableringen af de kompenserende foranstaltninger er det Trafikstyrelsens vurdering, at artens økologiske funktionalitet i området ikke vil blive negativt påvirket.

Bydende nødvendige hensyn

Trafikstyrelsen vurderer, at projektet er af væsentlig samfundsinteresse, da kapacitetsforbedringerne på rute 26 vil have væsentlig betydning for fremkommeligheden på strækningen og samtidig øge trafiksikkerheden. Den konkrete strækning for delprojektet er udpeget som trafikfarlig vej af Thisted Kommune, og etableringen af en cykelsti vil derfor ligeledes være til hensyn for den offentlige sundhed og sikkerhed.

Vilkår

For at fravigelsen kan indrømmes i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 469 af 08/05/2024, må der blandt andet ikke findes tilfredsstillende alternativer, og der bør kompenseres for indvirkninger på yngle- og rasteområder.

Trafikstyrelsen sætter således følgende vilkår:

1. Kompenserende erstatningsareal

- 1.1 Erstatningsarealet skal minimum samlet fylde 20.220 m², svarende til en tredobling af det areal som fjernes
- 1.2 Erstatningsarealet skal etableres minimum to år inden rydningen af det nuværende habitat iht. til vilkår 2 startes.
- 1.3 Erstatningsarealet skal udformes som følgende;
  - 1.3.1.1 Erstatningsarealet fremgår af figur 3 i form af den gule og den grønne linje. Den gule linje udgør et nyt dige. Den grønne linje udgør buske/levende hegn, som skal være hjemmehørende og frugtbærende, og som skal udgøre fødekilde for musene
  - 1.3.1.2 Den pink polygon på figur 3 skal sikres således denne ikke opdyrkes. Dette skal gøres ved tinglysning af servitutter eller anden tilsvarende løsning
  - 1.3.1.3 Den hvide polygon på figur 3 ryddes for vedplanter uden brug af store maskiner inden det nuværende habitat fjernes
  - 1.3.1.4 Den blå polygon på figur 3 skal sikres således denne ikke opdyrkes. Dette bør gøres ved tinglysning af servitutter eller anden tilsvarende løsning. Ydermere skal området drænes, således at en så naturlig hydrologi opnås uden påvirkning af omdriften nord for erstatningsområdet. Dræningen af arealet skal være baseret på birkemusens krav til yngle- og rasteområder

2. Nuværende areal

- 2.1 To år før anlægsarbejdet påbegyndes foretages følgende aktiviteter ved det eksisterende habitat;
  - 2.1.1 To år før opstart i maj ryddes arealerne fuldstændigt for vegetation. Efterfølgende holdes vegetationen nede indtil anlægsarbejdet påbegynder
  - 2.1.2 Et år før opstart i maj fjernes de øverst 10 cm jord fra arealerne fjernes forsigtigt mhp. ikke at påvirke evt. reder
  - 2.1.3 Maskiner må ikke køre på selvs skrænten i to år før anlægsarbejdet
- 2.2 Nuværende arealer skal undersøges for birkemus i sensommeren efter nedskæring af vegetation og i sensommeren efter afrømning af muld
- 2.3 Såfremt der findes birkemus ved sidste undersøgelse, skal de håndteres og eventuelt flyttes

3. Overvågning

- 3.1 I forbindelse med rydningen af nuværende areal skal der overvåges i august – midt september to år og et år før anlægsarbejdet begynder. Overvågningen skal foretages af en kompetent fagperson iht. de tekniske anvisninger (NOVANA)
- 3.2 I forbindelse med de to overvågninger fastsat i 3.1 foretages ligeledes overvågning af erstatningsarealerne af en kompetent fagperson iht. de tekniske anvisninger (NOVANA)

- 3.3 Resultaterne af overvågningerne har til formål at vurdere, hvorvidt de opstillede vilkår har den påtænkte effekt. Såfremt resultaterne af overvågningen viser risiko for ikke at opretholde artens økologiske funktionalitet skal Vejdirektoratet fremlægge, hvilke yderligere tiltag der påtænkes udført
- 3.4 Vejdirektoratet skal indberette resultaterne af overvågningen til Trafikstyrelsen efter hver overvågningsperiode. Ligeledes skal det i forbindelse med indberetningen af overvågningen rapporteres, hvorvidt de opsatte vilkår har den planlagte effekt, samt hvilke yderligere tiltag der planlægges udført, hvis der opstår behov for dette jf. vilkår 3.3

Klagevejledning

Afgørelser truffet af Trafikstyrelsen efter bekendtgørelse nr. 469 af 08/05/2024⁴ kan ikke påklages til transportministeren eller anden administrativ myndighed jf. § 22.

Med venlig hilsen

Tobias Marinus Søgaard

Trafikstyrelsen

Havne og VVM

---

⁴ BEK nr. 469 af 08/05/2024 om overvågning, samordnet procedure og offentliggørelse ved vurdering af virkning på miljøet (VVM) samt om administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt angår statslige vej- og jernbaneprojekter